

Erzurum İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

Adem AKSOY Gökçe DENİZLİ

Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, 25240 Erzurum (aaksoy@atauni.edu.tr)

Geliş Tarihi : 31.07.2012

Kabul Tarihi : 31.12.2012

ÖZET : Çalışmada, Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye işletmeler sosyo-ekonomik yönden incelenmiş ve birliğin faaliyetlerini ne ölçüde yerine getirdiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için iyi bir hayvancılık potansiyeli olan ancak bu alanda hak ettiği yerin çok gerisinde kalan Erzurum ili araştırma bölgesi olarak seçilmiştir. İncelenecek işletme sayısı oransal örnekleme yöntemiyle 95 olarak belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, birliğe üye olan üreticilerin hayvan başına verimlerinin diğer üreticilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üreticilerin %61.3'ü birliğin faaliyetlerini yerine getirdiğini belirtmişlerdir. Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin bölge hayvancılığının gelişmesinde önemli katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sığırcılık, Erzurum, Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği

The Evaluation of Cattle Breeders Association's Activities in Erzurum Province

ABSTRACT : In this study, Cattle Breeders Association member farms were examined in terms of socio-economic structure and studied what extent it fulfills the association activities. Erzurum province which has a good animal potential but far from the place where it deserves was selected as a research area. The number of the enterprises to be examined was determined through proportional sampling methods as 95. According to the study results, the yields per animal for producers who are association members were determined higher than those of other producers. 61.3% of producers stated that we have met activities of cattle breeder association. In conclusion, it was determined that Cattle Breeders Association provided a significant contribution to the development of regional stock farming .

Keywords: Cattle, Erzurum, Cattle Breeders Association

GİRİŞ

İnsan beslenmesinde, hayvansal kaynaklı proteinlerin yeterli ve dengeli miktarda alınması, sağlıklı bir yaşam için oldukça önemlidir. Hayvansal kaynaklı ürünlerin başında ise süt ve süt ürünleri ile et ve et ürünleri gelmektedir (Şahin ve ark. 2001). Gelişmiş ülkeler artan nüfusla birlikte ortaya çıkan hayvansal protein açığının kapatılması için hayvancılığa gereken önemi vermişler ve vermeye de devam etmektedirler. Gerek ıslah çalışmaları, gerekse besleme tekniği konularında bilimsel araştırmaların ışığında uyguladıkları sabırlı hayvancılık politikaları ile büyük başarılar sağlamışlardır (Genç 2000). Türkiye'de de et ve süt sığırcılığına yönelik olarak ıslah ve destekleme politikaları konusunda Delal ve Tan (2001), Tan (2001), Yavuz ve ark., (2003) ve Keskin ve ark., (2010) önemli çalışmalar yapmışlardır.

Hayvancılık üretim faaliyetinin insan beslenmesinde taşıdığı stratejik önemi yanında, ülke ekonomisine de önemli katkıları bulunmaktadır. Ancak geline nokta hayvancılığın pek çok sorunu olup, çözüm beklemektedir. Geciken çözüm arayışları sorunların daha da büyümesine yol açmakta ve başlıca hayvansal ürünlerden et ve süt üretiminin arttırılamaması ile karşı karşıya kalınmaktadır (Sayın 2001).

Hayvansal üretimi arttırmada Türkiye'nin konumu, arazi yapısı ve hayvancılık potansiyeli büyük avantajlar sağlayabilir (Türkyılmaz ve Nazlıgül 2002). Ancak hayvan varlığı yönünden Dünyada ön sıralarda yer alan Türkiye'nin hayvan

başına verim yönünden yeterli düzeyde olduğu söylenemez. Bu nedenle, yapılan çalışmalar hayvan sayısını arttırmadan ziyade hayvan başına verimin yükseltilmesi yönünde olmalıdır (Mundan ve ark. 2008).

Türkiye'de işletmelerin büyük çoğunluğunun yeterli büyüklükte olmaması ve gerekli sermaye birikimini sağlayamaması gibi nedenlerden dolayı bu işletmelere yatırımlar yapılamamaktadır (Karlı ve Çelik, 2003). Ekonomik olmayan küçük aile işletmeleri aynı zamanda mevcut politikalardan da yararlanmayı olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle kırsal alanda yaşayan ve piyasa koşullarına ayak uydurmada sıkıntı çeken küçük işletmeler için birlik ve kooperatifler önemli kuruluşlardır.

Çalışmanın yapıldığı Erzurum ilinin ekonomik yapısına bakıldığında ekonominin daha çok tarıma dayalı olduğu tarım içerisinde de hayvancılığın önemli bir yer tuttuğu dikkati çekmektedir. Bölge çiftçisi mevcut politikalardan yeteri kadar yararlanamamaktadır. Üreticilerin işletmelerini büyütüp daha karlı hayvancılık yapmaları verilen desteklerden daha iyi yararlanmalarına ve bölgede faaliyet gösteren birlik ve kooperatiflerle işbirliği içerisinde çalışmalarına bağlıdır. İlde hayvancılık alanında faaliyet gösteren birçok kooperatif bulunmaktadır. Bu kooperatiflerden en aktiflerinden birisi de Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği'dir.

Damızlık sığır yetiştiriciliği birliği, yeni doğan buzağuların küpelenmesi, yeni işletmelerin plakalandırılması, aylık süt verim kayıtları ve süt

ölçüm denetlemeleri, buzağılama, tohumlama, sürü hareket kayıtları, ineklerde dış görünüş özelliklerine göre sınıflandırma, yetiştirme ve besleme konularında danışmanlık, girdi temini, hayvan sağlığı ve suni tohumlama hizmetleri ve damızlık hayvan temini ve satışı konularında faaliyet göstermektedir. Erzurum'da 5 ilçede bürosu bulunan birliğin toplam 2303 üyesi bulunmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde sığır yetiştiricileri kendi organizasyonlarını kurarak hem hayvancılıkta ileri seviyelere ulaşmışlar hem de problemlerine direkt kendileri çözüm yolları bulmuş ve bulmaktadırlar. Hayvancılıkla uğraşanların kişisel çabaları veya devletin çalışmaları, zaman içerisinde güncelliğini ve sürekliliğini yitirmekte ve bu yüzden hayvan ıslahı yönünden başarıya ulaşmak güçleşmektedir. Fakat uygun bir yapılanma içerisinde yer alan teşkilatlanmış bir toplumda başarısızlık ihtimali çok düşüktür. Bu amaçla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ortaya koyduğu tedbirlerle özel sektörün de ıslah faaliyetlerinde yer almasına imkan vermiştir. Damızlık yetiştirici birliklerinin Türk Hayvancılığına idari, teknik ve iktisadi yönden katkıları bulunmaktadır (Anonim 1995).

Bu bağlamda çalışmada Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye üreticilerin sosyo-ekonomik yapısı ortaya konmaya çalışılmış ve birliğin kuruluş amacı doğrultusunda faaliyetlerini yerine getirme konusunda ne ölçüde başarılı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Materyal

Büyükbaş hayvancılık bölge ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu tür çalışmalarda İki tür veriden yararlanılmaktadır. Bunlar birincil ve ikincil veriler olarak adlandırılmaktadır. Birincil veriler anket çalışması, pazar araştırması ve bunların derlenmesi esaslı ile elde edilen verilerdir. İkincil veriler ise konu ile ilgili yerli ve yabancı istatistik bilgileri, bu konuda daha önce yayınlanmış olan derleme, inceleme, araştırma, süreli yayınlar ve sempozyumlarda sunulan bildirilerdir. Çalışmanın ana materyali anket yoluyla elde edilmiştir. Sektör hakkındaki genel bilgiler ise daha çok literatür çalışmalarından sağlanmıştır.

Metot

Araştırma alanı içindeki illere ait hayvancılık işletmelerindeki hayvan sayılarındaki varyasyon birbirinden farklı olduğu için her bir ilde yapılacak anket sayısı ayrı ayrı tespit edilmiştir. Anketlerin bir

bölümünün gerçekleri yansıtmayacağı ve popülasyonu temsil etmeyeceği düşünülerek anket sayısı %5 arttırılmıştır. Araştırmada, anket yapılacak işletme sayısının belirlenmesinde %5 hata payı ve %95 güvenirlilik sınırları içerisinde çalışılmıştır (Miran 2010).

$$n = \frac{N * \sigma^2}{(N - 1) * D^2 + \sigma^2}$$

Fomülde;

n =Örnek hacmi,

N =Populasyondaki işletme sayısı,

σ^2 =Populasyon varyansı

D =d/z değeri olup;

d =Kabul edilebilir hata (\bar{x} .0,05)

z =Kabul edilebilir hata oranına göre Standart Normal Dağılım tablosundaki Z değerini göstermektedir.

Erzurum için;

$$n = \frac{1284 * 7.14}{1283 * \left(\frac{10.65 * 0.05}{1.96} \right)^2 + 7.14} = 90$$

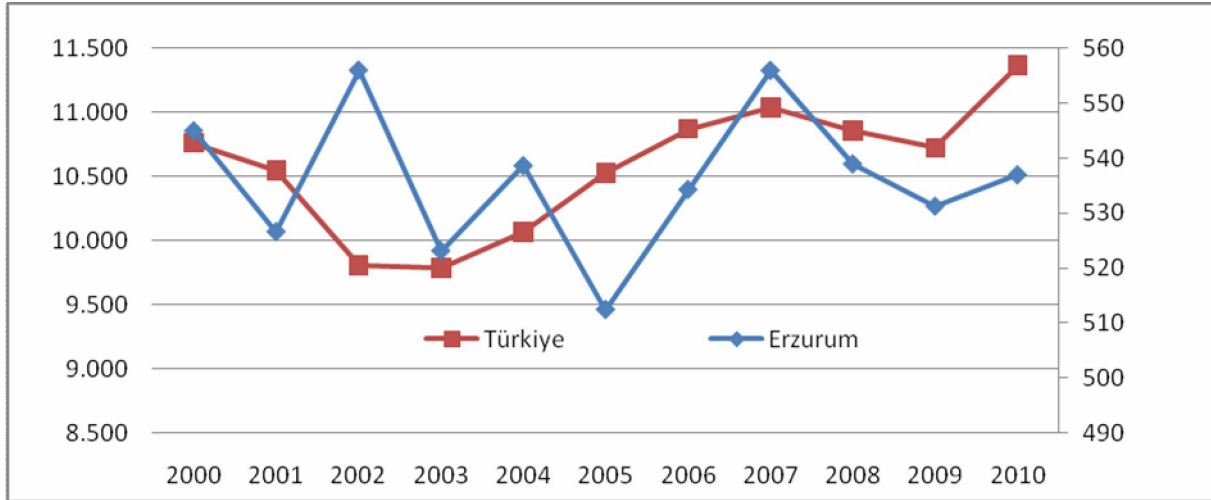
90+(90*0,05)=95 anket

Anket formlarında çiftçilerle ilgili mevcut durumun verilmesinde tanımlama analiz yöntemlerinden faydalanılmıştır. Anket çalışmasından elde edilen ham veriler gerekli değerlendirmeleri ve hesapları yapabilmek amacıyla SPSS paket programına aktarılmış ve sonuçlar tablolar haline getirilmiştir.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Yıllar itibariyle Türkiye ve Erzurum ilindeki hayvan sayısı incelendiğinde Erzurum ili hayvan sayısında azda olsa sürekli bir azalma olduğu dikkati çekmektedir (Şekil 1). Türkiye sığır sayısına bakıldığında 2002-2003 yıllarında önemli bir azalma olduğu daha sonraki yıllarda hükümetin hayvancılık alanında uyguladığı önemli destekler sayesinde 2000'li yıllardaki sayıların üzerine çıkmıştır (Anonim 2012).

Çiftçi ve işletme özelliklerinin yer aldığı Çizelge 1 incelendiğinde ankete katılan üreticilerin yaş ortalamasının 40 olduğu, ailedeki birey sayısının ortalama 4.2 olduğu ve hayvancılıktan elde edilen gelirin ortalama 10700 TL olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Yıllar itibariyle Türkiye ve Erzurum'da hayvan sayılarındaki değişim (1000 adet)

Çizelge 1. Çiftçi ve işletme özellikleri ile ilgili deskriptif analiz sonuçları

Özellikler	Min.	Maks.	Ortalama	Std. Sapma
İşletmeci yaşı	24	80	39.85	10.195
Eğitim (yıl)	4	14	9.39	1.835
Ailedeki birey sayısı	2	9	4.27	1.096
Üretimde danışılan kişi (var:1, yok:0)	0	1	0.34	0.475
Hayvancılıktan elde edilen gelir (TL/Yıl)	5000	30000	10789.47	3864.444
Hayvan sigortası yaptırma (Evet:1, Hayır:0)	0	1	0.03	0.176
İnek sayısı	0	22	9.16	2.969
Verim (kg/gün)	5	20	10.42	2.210
Laktasyon süresi(ay)	6	7	6.12	0.322
Sağım Şekli (Elle:0, Makine:1)	0	1	0.17	0.376
Son iki yılda desteklerden yararlanma (evet:1, Hayır:0)	0	1	0.98	0.144

Anket uygulanan üreticilerin ortalama hayvan sayısı 9, hayvan başına verim ise günlük 10.4 kg olarak tespit edilmiştir. Bölgede daha önce yapılan çalışmada hayvan başına süt verimi 5.3 kg/gün olarak tespit edilmiştir (Aksoy ve Yavuz, 2011). Birlik üyelerine ait hayvan veriminin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Çizelge 2 incelendiğinde ankete katılan 95 işletmeye ait üretici yaşı ile gelir durumu arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Birliğe üye üreticilerin,

%17.9'nun 30 yaş ve altı %43.2'sinin 31-40 yaş arasında olduğu, %25.3'ünün 41-50 yaş arasında olduğu ve %13.7'sinin ise 51 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Gelir dağılımına bakıldığında ise üreticilerin %30.5'i 9000 TL ve altı gelire sahip iken %53.7'si 9001-13000 TL arasında gelire ve %15.8 ise 13001 TL ve üzeri gelire sahiptir. Yüksek gelire sahip üreticiler daha çok 31-50 yaş arasında yer almaktadırlar. 30 yaş altı üreticiler içerisinde 13001 TL üzeri gelire sahip üretici bulunmamaktadır.

Çizelge 2. Yaş ile gelir durumu arasındaki ilişki

		Gelir Durumu (TL)			
Yaş		<-9000	90001-13000	13001->	Toplam
<-30	N	8	9	0	17
	%	8.4	9.5	0.0	17.9
31-40	N	12	23	6	41
	%	12.6	24.2	6.3	43.2
41-50	N	4	14	6	24
	%	4.2	14.7	6.3	25.3
51->	N	5	5	3	13
	%	5.3	5.3	3.2	13.7
Toplam	N	29	51	15	95
	%	30.5	53.7	15.8	100.0

Ankete katılan üreticilerin, %50.5'i ilköğretim, %47.4'ü lise ve %2.1'i ise üniversite mezunudur (Çizelge 3). Çizelgede eğitim seviyesi ile gelir arasında ters yönlü ilişki olduğu dikkati çekmektedir. Buda sektörde eğitimi yüksek olan kişilerin bu işi

ekonomik olarak yapmadıklarını göstermektedir. Gelir seviyesi orta grupta olanların eğitim seviyelerine bakıldığında daha çok lise mezunu oldukları dikkati çekmektedir.

Çizelge 3. Eğitim durumu ile gelir durumu arasındaki ilişki

		Gelir Durumu(TL)			
Eğitim Durumu		<-9000	9001-13000	13001->	Toplam
<-8	N	11	24	13	48
	%	11.6	25.3	13.7	50.5
9-11	N	17	26	2	45
	%	17.9	27.4	2.1	47.4
12->	N	1	1	0	2
	%	1.1	1.1	0,0	2.1
Toplam	N	29	51	15	95
	%	30.5	53.7	15.8	100.0

Çizelge 4'te ankete katılan 95 üreticinin, aile birey sayısı ve gelir durumu arasındaki ilişki verilmiştir. Üreticilerin %21.6'sının aile birey sayısının 3'un altında, %77.9'unun 4-6 arasında ve %1.1'inin ise 7'i üzerinde olduğunu görülmektedir. Aynı çizelgede ailedeki birey sayısı 3'ün altı olan üreticilerin %11.6'sının geliri 9000 TL altında, birey

sayısı 4 ile 6 arasında olan %18.9'nun gelirinin 9000 TL altında, yine birey sayısı 4 ile 6 arasında %46.3'nun 9001 ile 13000 TL arasında gelir sahip olduğunu, aile birey sayısının 7 ve üzerinde olan hiç kimsenin gelirinin 9000 TL ve altında gelire sahip olmadığını görülmektedir.

Çizelge 4. Ailedeki birey sayısı ve gelir durumu

Birey sayısı		Gelir Durumu(TL)			Toplam
		<-9000	9001-13000	13001->	
<-3	N	11	7	2	20
	%	11.6	7.4	2.1	21.1
4-6	N	18	44	12	74
	%	18.9	46.3	12.6	77.9
7->	N	0	0	1	1
	%	0.0	0.0	1.1	1.1
Toplam	N	29	51	15	95
	%	30.5	53.7	15.8	100.0

Üreticilerin, %49.5' nin hayvancılıktan elde ettiği gelirin toplam gelir içerisindeki payı %65'in, %46.3'ünün hayvancılıktan elde ettiği gelirin toplam gelir içerisindeki payı %66 ile %80 arasında, %4.2'sinin hayvancılıktan elde ettiği gelirin toplam gelir içerisindeki payı %81 ve üzerinde olduğunu görülmektedir (Çizelge 5). Hayvancılıktan elde ettiği gelirin toplam gelir içerisindeki payı % 65 ve altında

olan 17 kişinin gelirin 9000 TL ve altında, 25 kişinin gelirin 9001TL ile 13000 TL arasında, 5 kişinin gelirin ise 13001 TL ve üzerinde olduğunu, hayvancılıktan elde ettiği gelirin toplam gelir üzerindeki payı %81 ve üzerinde olan, hiçbir üreticinin gelirin 9000 TL ve altında olmadığını, 3 kişinin (%3.2) gelirin 9001TL ile 13000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 5. Hayvansal gelirin toplam gelir içerisindeki payı ve gelir durumu

Hay. Gel/Top. Gel (%)		Gelir Durumu(TL)			Toplam
		<-9000	9001-13000	13001->	
<-65	N	17	25	5	47
	%	17.9	26.3	5.3	49.5
66-80	N	12	23	9	44
	%	12.6	24.2	9.5	46.3
81->	N	0	3	1	4
	%	0,0	3.2	1.1	4.2
Toplam	N	29	51	15	95
	%	30.5	53.7	15.8	100.0

Çizelge 6'da hayvan başına süt verimi ve gelir durumu karşılaştırılması yapılmıştır. Üreticilerin, %4.2'sinin hayvan başına günlük süt veriminin 5kg ve altı olduğu, %72.6'sının hayvan başına günlük süt veriminin 6-10kg arasında, %23.2'sinin hayvan başına günlük süt veriminin 11kg ve üzerinde olduğu

tespit edilmiştir. Gelir seviyesi ile süt verimi arasında pozitif ilişki olduğu görülmektedir. Gelir seviyesi yüksek grupta olan 15 kişiden 5'inin günlük süt verimi 11 kg ve üzeridir. Gelir seviyesi orta grupta olan 51 kişinin yaklaşık %80'i 5-10 kg süt verime sahiptir.

Çizelge 6. Hayvan başına süt verimi ve gelir durumu

Gelir Durumu(TL)					
		<-9000	9001-13000	13001->	Toplam
<-5	N	3	1	0	4
	%	3.2	1.1	0.0	4.2
5-10	N	18	41	10	69
	%	18.9	43.2	10.5	72.6
11->	N	8	9	5	22
	%	8.4	9.5	5.3	23.2
Toplam	N	29	51	15	95
	%	30.5	53.7	15.8	100.0

Üreticilerin uyguladığı sağıım şekli ile gelir durumunu arasındaki ilişkinin verildiği Çizelge 7 incelendiğinde üreticilerin %83.2 ‘si sağıımı el ile %16.8 ise makine ile sağıım yaptığını beyan etmiştir. Tüm gelir gruplarında üreticilerin büyük bölümü

sağıım işini elle yapmaktadırlar. Özellikle geliri 9000 TL altında olan üreticilerin %86’sı sağıımı elle yapmaktadırlar. Gelir seviyesi 13001TL’nin üzerinde olan üreticilerin %53’ü sağıımı elle yapmaktadır.

Çizelge 7. Sağıım şekli ve gelir durumu

Gelir Durumu(TL)					
Sağıım Şekli		<-9000	9001-13000	13001->	Toplam
El ile	N	25	46	8	79
	%	26.3	48.4	8.4	83.2
Makinesi ile	N	4	5	7	16
	%	4.2	5.3	7.4	16.8
Toplam	N	29	51	15	95
	%	30.5	53.7	15.8	100.0

Damızlık sığır yetiştiricileri birliğinin faaliyetlerini yerine getirme durumunu gösteren Çizelge 8 incelendiğinde 9 adet faaliyete yer verilmiştir. Genel duruma bakıldığında üreticilerin %61.3’ü sayılan faaliyetleri yerine getirdiğini beyan etmiştir. %15.2’lik kesim ise yerine getirmediğini söylemiştir. Birliğin yaptığı en iyi faaliyetler sırasıyla

“Aylık süt verim kayıtları ve süt ölçüm denetlemeleri” %97.9 ile ilk sırada yer alırken bu faaliyeti ikinci sırada %93.7 ile “Girdi temini” izlerden 3. sırada %90.5 ile “Hayvan sağlığı ve suni tohumlama hizmetleri” yer almaktadır. Yapmadığı faaliyetler içerisinde ilk sırayı “Damızlık hayvan temini ve satışı” almaktadır.

Çizelge 8. Damızlık sığır yetiştiricileri birliğinin faaliyetlerinin yerine getirme durumu (%)

Faaliyetler	Yapmıyor	Biraz Yapıyor	Yapıyor	Toplam
Yeni doğan buzağların küpelenmesi	5.3	26.3	68.4	100.0
Yeni işletmelerin plakalandırılması	12.6	61.1	26.3	100.0
Aylık süt verim kayıtları ve süt ölçüm denetlemeleri	0.0	2.1	97.9	100.0
Buzağılama, tohumlama, sürü hareket kayıtları	5.3	23.2	71.6	100.0
İneklerde dış görünüş özelliklerine göre sınıflandırma.	6.3	65.3	28.4	100.0
Yetiştirme ve besleme konularında danışmanlık	7.4	18.9	73.7	100.0
Girdi temini (sperma, küpe, süt ölçüm kovası vb)	1.1	5.3	93.7	100.0
Hayvan sağlığı ve suni tohumlama hizmetleri	0.0	9.5	90.5	100.0
Damızlık hayvan temini ve satışı	98.9	0.0	1.1	100.0
Genel Toplam	15.2	23.5	61.3	100.0

Çizelge 9. Damızlık siğir yetiştiricileri birliğine üyelğin avantajlarına üyelerin katılma durumu (%)

Üyelik avantajları	Katılma Durumu (%)					Ortalama
	Hiç katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Kararsızım	Oldukça katılmıyorum	Çok katılmıyorum	
Biriğe üyeliğin başlamasıyla birlikte hayvanlarınızın güncel olarak kayıt altına alınması	0.0	0.0	1.1	24.2	74.7	100.0
E-ıslah sistemi sayesinde hayvanlarınızın soy bilgileri, verim özellikleri gibi kayıtlarının güncel ve doğru bir şekilde tutulması	1.1	3.2	1.1	36.8	57.9	100.0
Soykütük sistemiyle suni tohumlama kayıtlarının disipline edilmesi ve hayvanların belgelendirilmesi	0.0	8.4	9.5	27.4	54.7	100.0
Bilgisayar kayıt sistemi ile süt üretiminizin güncel kayıtlarla tutulması	0.0	2.1	3.2	12.6	82.1	100.0
Birlik kayıt sisteminde üreticilerin desteklemelerden faydalanabilmek için gerekli şartlara sahip konuma gelmesi	3.2	18.9	37.9	26.3	13.7	100.0
Birliğin kayıt sisteminde, Bakanlığın Birlik aracılığıyla üreticilere aktardığı destekleme primlerinden en kısa sürede faydalanma olanağı	10.5	2.1	62.1	8.4	16.8	100.0
Soykütük Kayıt Sisteminde gereği suni tohum kullanımı sayesinde hayvanlarınızdaki, vücut yapısı, süt verimi, doğum kolaylığı gibi verim özelliklerinin gelecek nesillerde artırılması	0.0	25.3	51.6	10.5	12.6	100.0
Birliğin sağladığı imkanlar sayesinde, uygun suni tohum seçimi olanağı	0.0	0.0	1.1	9.5	89.5	100.0
Biriğe bağlı saha elemanlarımız aracılığıyla küpe takma ve teknik destek hizmetlerinden faydalanmak	2.1	10.5	10.5	40.0	36.8	100.0
Suni tohumlama, hayvan bakımı, besleme ve sağım gibi çiftlik uygulamaları hakkında sağlıklı teknik bilgi desteği alma imkanı	2.1	21.1	18.9	41.1	16.8	100.0
Genel Toplam	1.9	9.2	19.7	23.7	45.6	100.0

Çizelge 9’da Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği’ne üyeliğin sağladığı avantajlara üyelerin katılma durumu verilmiştir. Çizelgede birliğe üye olmanın 10 adet avantajına yazılmıştır. Genel olarak bakıldığında üyelerin birliğe üye olmanın avantajlarının çoğuna katıldıkları görülmektedir. Genel değerlendirmede bu sonuç açıkça görülmektedir. Üzerinde puanlama yapıldığında üyeler bu avantajlara katılma durumlarına 5 üzerinden 4 gibi yüksek puan vermişlerdir. Kısaca üyelerin %80’ni birliğin sağladığı sayılan 10 avantajdan faydalandıklarını beyan etmişlerdir. Birlik üyelerinin %99’0’ı birliğin sağladığı imkanlar sayesinde, uygun suni tohum seçimi olanağına kavuştuklarını beyan etmişlerdir. Yine üyelerin %94.7’si Birliğe üye olma ile bilgisayar kayıt sistemi ile süt üretiminde güncel kayıtlarla tutulması olanağına kavuştuklarını ifade etmişlerdir. Üyeler “Soy Kütük Kayıt Sistemi gereği suni tohum kullanımı sayesinde hayvanlarımızdaki, vücut yapısı, süt verimi, doğum kolaylığı gibi verim özelliklerinin gelecek nesillerde artırılması” ve “birliğin kayıt sistemi sayesinde, bakanlığın birlik aracılığıyla üreticilere aktardığı destekleme primlerinden en kısa sürede faydalanma olanağı” avantajlarına diğerlerine göre daha düşük puan vermişlerdir. Bu puanlar sırasıyla 5 üzerinden 3.1 ve 3.2 dir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkiye’de özellikle de Erzurum’da hayvancılığın gelişmesi için, ilk önce verimli, kaliteli, özellikle de kötü koşullara dayanıklı ve bölgenin özelliklerine uyum sağlayacak ırkların seçilmesi ve bu kriterlere göre hayvan sayısının artırılması gerekmektedir.

Son yıllarda hükümet hayvancılığın özellikle de sığırcılığın gelişmesi yönünde önemli destekler vermiştir. Fakat çalışmanın yapıldığı bölge üreticisinin gerek bilinçsiz olması üreticilerin bu desteklerden yeterince faydalanamamasına neden olmuştur. Bölgede hayvancılığın gelişmesinde üretici birliklerine önemli görevler düşmektedir. Bu birliklerden en önemlilerinden biriside Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği’dir.

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği’ne üye olan, üreticilerle yapılan anket sonucunda, hayvansal gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payının ortalama %67.6 olduğu tespit edilmiştir. Bu da üreticilerin hayvancılık konusunda tam olarak ihtisaslaşmadıklarını ve hayvancılıktan başka işlerle de uğraştıklarını göstermektedir.

Yetiştiricilerin büyük bir çoğunluğu bekledikleri hizmetin birlik tarafından sağlandığını, süt ölçüm denetlemelerinin zamanında yapıldığını, kayıtların düzgün tutulduğunu, girdi temini, hayvan sağlığı ve suni tohumlama hizmetleri, yetiştirme ve besleme

konularında danışmanlık, buzağılama, tohumlama, sürü hareket kayıtları ve yeni doğan buzağuların küpelenmesi konularında düzenli hizmet sağladıklarını belirtmişlerdir.

Yetiştiriciler, Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin yetersiz olduğu yönlerin en başında üreticilerin %98,9’unun beyanıyla damızlık hayvan temin ve satış yapmadığını, üreticilerin ise %61,1’i yeni işletmelerin plakalandırılması ve %65,3 ineklerde dış görünüş özelliklerine göre sınıflandırmanın tam olarak yapılmadığını belirtmişlerdir. Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği’ne üyeliğin sağladığı avantajların %80’ine katılmaktadırlar.

Özellikle eğitim seviyesinin düşük ve yeteri kadar bilincin oluşmadığı bölgelerde üreticilerin gelir seviyesini artırmak ve uygulanmakta olan hayvancılık politikalarından daha iyi faydalanmalarını sağlamada bölgede üreticilerin ayağına hizmet götürebilecek kurum ve kuruluşlara önemli görevler düşmektedir. Çalışmada incelenen Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği’nin bölge hayvancılığının gelişmesinde önemli katkı sağladığı görülmektedir. Büyükbaş hayvancılığın gelişmesinde üretici ile işbirliği içerisinde çalışan Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği gibi birliklerin geliştirilmesi önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Anonim, 1995. “Damızlık Yetiştirici Birliklerinin Türk Hayvancılığına Getireceği Faydalar”, Sığırcılıkta Yetiştirici Örgütleri Ülkemizde Bulunan Yetiştirici Örgütleri, Ankara. <http://www.tarim.gov.tr> . Erişim Tarihi: 18.04.2012
- Anonim, 2012. Türkiye İstatistik Kurumu İnternet Sayfası, <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim Tarihi: 18.04.2012
- Aksoy, A., Yavuz, F., Büyükbaş Hayvan Üreticilerinin Suni Tohumlama Yaptırma Kararlarını Belirleyiciler Üzerine Bir Analiz: Doğu Anadolu Bölgesi Örneği. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25(10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayı), 33-42, 2011 ISSN:1300-4646
- Dellal, İ., Tan, S., “Türkiye’de Süt Sektörü ve Sütçülük Politikaları”, Tarım Ekonomisi Dergisi, Sayı: 6, 2001, İzmir.
- Genç, L., 2000. “Türkiye Hayvancılığının Genel Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Türkiye I. Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu Bildiriler, Sayfa 127, İzmir. Erişim Tarihi: 25.04.2012
- Karlı, B., Çelik, Y., 2010. GAP Alanındaki Tarım Kooperatifleri ve Diğer Çiftçi Örgütlerinin Bölge Kalkınmasındaki Etkinliği. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Yayınları No:97, Ankara.
- Keskin, A., Dağdemir, V., Yavuz, F., 2010. Türkiye Et Sığırcılığında Islah ve Destekleme Politikalarının Bölgesel Etkileri Üzerine Bir Çalışma. Türkiye IX. Tarım Ekonomisi Kongresi, 22-24 Eylül, Şanlıurfa.
- Miran, B., 2010. Temel İstatistik. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir. Erişim Tarihi: 18.04.2012

- Mundan, D., Karabulut, O., 2008. " Sütçü Sığırlarda Damızlıkta Kullanma Süresi ve Uzun Ömürlülüğün Ekonomik Açıdan Önemi", Yüzüncü Yıl Üniversitesi Vet Fak Derg. 19(1): 65-68. Erişim Tarihi: 20.04.2012
- Sayın, C., 2001. "Türkiye'de Hayvancılık Politikaları ve Reform Arayışlarının Etkileri", Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt:14, Sayı: 1, ISSN: 1301-2215, Antalya. Erişim Tarihi: 01.05.2012
- Şahin, K., Gül, A., Koç, B., Dağıstan, E., Adana İlinde Entansif Süt Sığırcılığı Üretim Ekonomisi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi (J. Agric. Sci.), 2001, 11(2):19-28
- Tan, S., 2001. Türkiye'de Sütçülük Sektöründe Bölgeler Arası Yapısal Değişimin Spatial Denge Modeli İle Analizi. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora tezi, Erzurum.
- Türkyılmaz, K. M., Nazlıgül, A., 2002. Türkiye Ekonomisinde Hayvancılığın Rolü ve Sorunları. Kafkas Univ. Vet. Fak. Derg. 8(2): 177-181
- Yavuz, F., Akbulut, Ö., Keskin, A., 2003. Türkiye Sığırcılık Sektöründe İslah ve Destekleme Politikalarının Etkinliği Üzerine Bir Araştırma. Turk J Vet Anim. Sci:645-650.